

Help de gierzwaluw!

De gierzwaluw is een echte stadsvogel. Vroeger bouwden ze hun nesten in rotsspleten maar sinds de mens is gaan bouwen hebben de gierzwaluwen zich aangepast en zoeken ze een broedplaats in onze huizen en kastelen.

Het is een zomervogel bij uitstek, veel mensen herkennen de vogels als ze op een warme avond hun acrobatische vlucht laten zien. De Nederlandse naam is waarschijnlijk afgeleid van het gierende geluid dat ze maken: srie srie srie. Met dit kenmerkende geluid scheren ze rakelings over de daken en door de straten.

Ondanks zijn naam is de gierzwaluw geen echte zwaluw, maar behoort hij tot de orde van de apodiformes (=pootlozen). Hij heeft echter wel degelijk pootjes waarmee hij zich vast haakt aan de muur. Maar lopend zul je een gierzwaluw niet snel aantreffen, door de korte poten en de lange vleugels is het erg moeilijk voor een gierzwaluw om vanaf de grond weer op te vliegen. Een gierzwaluw brengt dan ook bijna zijn hele leven door in de lucht. Vanuit Afrika vliegen ze eind april 7000 km naar Nederland, brengen ongeveer 3 maanden hier door en vliegen dan weer terug. Vandaar ook de naam 100-dagenvogel. Vogels zonder nestplaats blijven de hele zomer vliegen op zoek naar een broedplaats. Hebben ze hier een veilig plekje gevonden bouwen ze een nest, en brengen ze 2-3 jongen groot.

Ieder jaar komen ze hier terug, dit noemen we plaatstrouw. Alsof ze een ingebouwde gps hebben vliegen ze na een reis van duizenden kilometers feilloos terug hun nest in, onder de derde dakpan links van het zolderraam bijvoorbeeld. Een bijzondere vogel dus.

Ook bijzonder vanwege zijn eetgewoontes. Al vliegend vangt hij zijn maaltje bij elkaar. In de tijd dat ze jongen hebben vangt een paartje gierzwaluwen ongeveer 20.000 insecten per dag.

Maar dan is hun nest plotseling verdwenen. Het dak heeft nieuwe pannen gekregen, het lood van de kerk is gerenoveerd of de hele wijk is gesloopt. Door renovatie verdwijnen ongeveer 10.000 nestplaatsen per jaar. Ook andere vogels zoals spreuwen en mussen hebben hieronder te lijden. Als wij niets doen zijn deze vogels over 25 jaar voorgoed uit ons stadsbeeld verdwenen.

Natuurlijk is renovatie, reparatie en sloop onvermijdelijk maar dit hoeft niet ten koste te gaan van broedgelegenheid voor deze vogels.

Mogelijkheden voor de gierzwaluw

In de flora- en faunawet is opgenomen dat vogels, hun nesten, eieren en jongen tijdens het broedseizoen niet verstoord mogen worden. De broedtijd valt tussen 15 maart en 15 augustus. Het is dus belangrijk eventuele werkzaamheden goed te plannen. Bovendien zijn de nesten van een aantal vogels waaronder de gierzwaluw sinds 2009 het hele jaar beschermd vanwege de plaatstrouw van deze vogels.

Wat kunt U zelf doen?

- Vaak is het mogelijk broedplaatsen te behouden. Als U van tevoren optekent waar de vogels onder het dak of dakgoot verdwijnen, kan daar zonder problemen een nieuwe invliegplek gemaakt worden.
- Bij uitgebreide renovatie of nieuwbouw is het inmettelen van kunstmatige nestholtes een praktische, goedkope en doeltreffende oplossing.
- Bij een niet-geïsoleerd, schuin dak (minstens 45°) op het noorden kunnen speciale dakpannen soms een uitkomst bieden.
- Zijn deze mogelijkheden niet bruikbaar dan kunnen nestkasten aan het huis opgehangen worden. Deze laatste methode is minder duurzaam, maar vormt een goed alternatief bij bestaande woningen en gebouwen.

Zo kunnen we ervoor zorgen dat deze vogels iedere zomer een broedplaats vinden, en kunnen wij blijven genieten van zichtbare natuur in stad en dorp. Bovendien vinden andere vogels 's winters beschutting in deze nestplaatsen als de gierzwaluw weer naar Afrika terug is.

Nestgelegenheid creëren is tamelijk eenvoudig als U rekening houdt met het volgende:

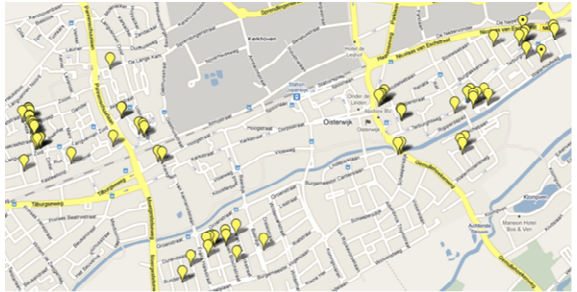
- Zorg voor een vrije aanvliegroute en de mogelijkheid een vrije val te maken van ca. 2,5 m bij het uitvliegen.
- Plaats de nestkast bij voorkeur aan de noord- of oostkant. Als de kast in de volle zon hangt kan de temperatuur in de nestkast te hoog oplopen waardoor de jonge vogels dood gaan.
- Plaats nestgelegenheden bij elkaar, de gierzwaluw is een kolonievogel.

Gierzwaluwen in Oisterwijk en omgeving

Gelukkig kunnen we nog iedere zomer genieten van gierzwaluwen, huismussen, spreuwen en andere stadsvogels. De gemeentes dragen daaraan hun steentje bij, evenals grote natuurorganisaties zoals Brabants Landschap en Natuurmonumenten. Maar minstens zo belangrijk zijn de inwoners van de gemeente zelf en de plaatselijke natuurverenigingen zoals IVN Oisterwijk e.o., vogelwerkgroep Midden-Brabant en de LNMH.

In Oisterwijk is een speciale werkgroep actief voor de gierzwaluw. Deze groep is een samenwerkingsverband tussen de vogelwerkgroep van het plaatselijke IVN en de vogelwerkgroep Midden-Brabant. De doelstellingen zijn:

- Beschermen van bestaande broedplaatsen door deze te inventariseren en vervolgens bekend te maken bij de gemeente en woningbouwverenigingen. Ook worden deze broedplaatsen door ons vermeld op Google Maps
- Verspreiden van informatie over de gierzwaluw. Dit gebeurt door lezingen en tentoonstellingen, en het uitgeven van folders en brochures. Daarnaast kan iedereen bij ons terecht met vragen via gierzwaluwoisterwijk@gmail.com
- Zorgen voor nieuwe broedgelegenheid. In 2004/2005 zijn bij bestaande openbare gebouwen (gemeentehuis, brandweer, Sonnevancgebouw) en bij particulieren nestkasten opgehangen. In samenwerking met het B-team proberen we ook te bewerkstelligen dat er bij nieuwbouw en renovatie een duurzame oplossing komt in de vorm van inbouwkasten.

Waarom onze voorkeur uitgaat naar inbouw-nestkasten illustreert deze foto van de kasten aan de brandweertoren: deze kasten zijn opgehangen in 2004 en in 4 ervan broedt de gierzwaluw. Helaas mist de 3^e kast het dak, en door de hoogte waarop de kasten hangen is reparatie vaak een kostbare en moeilijke zaak.

Bij particulieren zijn nestkasten meestal wel een goede oplossing voor bestaande huizen, zeker als men een geschikt model uitkiest dat past bij de woning.

Gierzwaluwwerkgroep Oisterwijk

Wilt U meer weten, dan kunt U contact opnemen met onze werkgroep. Hier kunt U terecht met al uw vragen en meldingen over broedplaatsen. Mocht U onverhoopt een gewonde gierzwaluw vinden dan kunt U ons ook altijd bellen.

Daarnaast helpen wij U graag aan meer informatie over de gierzwaluw en de verschillende mogelijkheden om voor meer broedgelegenheid te zorgen.

Een uitgebreid verslag "De gierzwaluw in Oisterwijk 2009" is op aanvraag bij ons verkrijgbaar.

gierzwaluwoisterwijk@gmail.com

Gerard van der Kaa 06-24198030

Hannie Nilsen 06-45035464

Meer informatie vindt U ook bij:

Zwaluwen, adviesbureau op non-profit basis

www.zwaluwen.info

Gierzwaluwbescherming Nederland

www.gierzwaluwbescherming.nl

www.vogelsendewet.nl

Vogelwerkgroep
IVN Oisterwijk e.o.

Werkgroep voor vogel-en natuur-
escherming Midden-Brabant

